

Tadeusz Franciszek Lewkowicz

Official Number	P-0108
Rank	polski: płk obs./301 DB/ brytyjski: W/Cdr
Date of birth	1899-07-28
Date of death	1993-03-01
Cemetery	Londyn, Swains Lane - Highgate Cemetery Wsp. 51.56684, -0.146216
Grave	Square 69, gr. 51 056
Photo of grave	
Country	Wielka Brytania
Period	Okres powojenny

Source

Zdjęcia: Piotr Matwiej, Krzysztof Michalski

Tadeusz Franciszek Lewkowicz urodził się 28 lipca 1899 r. w Zimnej Wodzie k. Lwowa. W 1914 r. ukończył Szkołę Powszechną im. Konarskiego we Lwowie. W 1914 r. należał do Drużyny Strzeleckiej. W 1914 r. rozpoczął naukę zawodu na warsztatach kolejowych we Lwowie, a w 1915 r. rozpoczął naukę w Państwowym Seminarium Nauczycielskim we Lwowie. 10 marca 1917 r. został powołany w stopniu jednorocznego ochotnika do armii austriackiej do 24 Pułku Piechoty. Przeszkolenie unitarne przeszedł w 1 kompanii batalionu zapasowego w Krakowie i w Freudenthal, po przeszkoleniu został wcielony do 11 kompanii polowej, z którą odszedł na front włoski. Od czerwca do listopada 1917 r. wziął udział w walkach w Gorycji nad rzeką Isonzo i Piawą. W listopadzie 1917 r. został przerzucony z frontu włoskiego na front rosyjski. W marcu 1918 r. po załamaniu się frontu rosyjskiego doszedł przez Nikołajew do Odessy i Mariopola nad morzem Azowskim. 26 października 1918 r. z grupą kolegów Polaków zbiegł z armii austriackiej. Po dotarciu do domu rodzinnego w Zimnej Wodzie zorganizował grupę ochotników, z której później powstała 6 kompania 38 Pułku Piechoty dowodzona przez por. Mossoczego. 2 listopada 1918 r. Tadeusz Lewkowicz zameldował się w Szkole Sienkiewicza we Lwowie. W obronie Lwowa wziął udział w walkach na odcinku V "Szkoła Sienkiewicza" i na odcinku IV " Dworzec Główny". 19 listopada 1918 r. został przydzielony do lwowskiego pociągu pancernego "Pepetrójka"(późniejsza nazwa Lis-Kula) jako obsada karabinu maszynowego. 24 grudnia 1919 r. został zwolniony z wojska do ukończenia szkoły średniej. 7 czerwca 1920 r. zdał egzamin dojrzałości w Państwowym Seminarium Nauczycielskim we Lwowie. 1 lipca 1920 r. na wezwanie Rady Obrony Państwa zgłosił się z powrotem do wojska i otrzymał przydział do 205 Ochotniczego Pułku Artylerii Polowej do 6 baterii gdzie w stopniu st. szeregowca z cenzusem został dowódcą drużyny ciężkich karabinów maszynowych w plutonie wsparcia baterii. Za odparcie szarży konnicy został na polu bitwy awansowany do stopnia kaprała i otrzymał pochwałę za dzielne zachowanie wobec nieprzyjaciela. 24 grudnia 1920 r. został zwolniony z wojska na studia akademickie. Po wojennej tułaczce przez rok studiował na Politechnice Lwowskiej. Następnie podjął pracę nauczyciela w Szkole Powszechnej w Maniewiczach. W 1922 r. podjął decyzję o powrocie do wojska i z dniem 4 października 1922 r. rozpoczął naukę w Szkole Oficerskiej dla Podoficerów w Bydgoszczy. 31 sierpnia 1924 r. ukończył szkołę oficerską i został mianowany podporucznikiem w korpusie oficerów piechoty. 25 września 1924 r. rozpoczął służbę w 53 Pułku Piechoty Kresowej w Stryju. 12 kwietnia 1926 r. został skierowany na siedmiomiesięczny aplikacyjny kurs pilotażu przy 11 Pułku Myśliwskim w Lidzie. 20 września 1926 r. został mianowany porucznikiem. Po wypadku lotniczym zrezygnował z nauki pilotażu i z dniem 10 listopada 1926 r. przeszedł na dziewięciomiesięczny kurs obserwatorów przy Oficerskiej Szkole Lotniczej w Grudziądzu. 25 lipca 1927 r. ukończył kurs obserwatorów i otrzymał przydział służbowy do 22 Eskadry Liniowej w 2 Pułku Lotniczym w Krakowie. 1 sierpnia 1927 r. został przeniesiony z korpusu oficerów piechoty do korpusu oficerów lotnictwa, otrzymał również tytuł i odznakę obserwatora nr 386. 26 września 1927 r. w locie do Częstochowy na Potezie XV w wyniku zatkania przewodów paliwowych skraksował w trudnym terenie. 20 września 1927 r. został referentem oświatowym pułku, a od 5 grudnia 1927 r. został adiutantem pułku. W styczniu 1928 r. odszedł na 6

miesięczny kurs łączności w Zegrzu po ukończeniu, którego powrócił do 2 Pułku Lotniczego. 20 lipca 1928 r. został przeniesiony do 5 Pułku Lotniczego w Lidzie. W 5 Pułku Lotniczym objął dowództwo plutonu łączności i w zastępstwie pełnił obowiązki dowódcy plutonu foto. 1 stycznia 1929 r. został adiutantem pułku. 1 czerwca 1929 r. zawarł ślub z Marią Witorzeńć. W 1929 r. na zlecenie GISZ wykonał pionowe zdjęcia lotnicze Polesia dla potrzeb Wojskowego Instytutu Geograficznego. Za nakład pracy i za zasługi dla kartografii otrzymał pochwałę dowódcy I Grupy Aeronautycznej. W latach 1930-1931 dowodził Eskadrą Szkolną i pełnił obowiązki oficera taktycznego w 55 Eskadrze Liniowej. 15 lipca 1930 r. w trakcie ćwiczeń do rajdu Małej Ententy i Polski na Potezie XXV pilotowanym przez por. Jana Oleszkiewicza w locie ze Lwowa do Krakowa wskutek awarii silnika skraksował w miejscowości Blizne k. Krosna. W 1931 r. w "Przeglądzie Lotniczym" nr 5/31 opublikował swój patent na poręczny w czasie lotu mapnik obserwatora. 7 lipca 1933 r. został organizatorem i pierwszym dowódcą 56 Eskadry Towarzyszącej. 1 stycznia 1934 r. został mianowany kapitanem. W 1934 r. wraz z sierż. pil. Janem Buczyńskim na samolocie RWD-9 "Podoficer I" nr startowy 72 wziął udział Międzynarodowych zawodach lotniczych "Challenge". Od listopada 1934 r. do maja 1935 r. był dowódcą Dywizjonu Szkolnego, po czym dowodził II plutonem w 56 eskadrze. 3 listopada 1936 r. został skierowany studia w Wyższej Szkole Lotniczej w Warszawie, po ukończeniu których został wykładowcą na tej uczelni. Wykładał Służbę Sztabów i Zaopatrzenie wojsk lotniczych. 18 marca 1939 r. został mianowany majorem. W 1939 r. wydał podręcznik o zaopatrzeniu wojsk lotniczych. 28 sierpnia 1939 r. otrzymał przydział mobilizacyjny do Sztabu Lotniczego armii "Prusy", gdzie objął funkcję oficera operacyjnego. W dniu 5 i 6 września 1939 r. pod Tomaszowem opracował użycie artylerii przeciwlotniczej i osobiście wydawał rozkazy na stanowisku baterii. W okresie odwrotu znad linii Tomaszów-Łódź z polecenia Sztabu Armii nawiązał skuteczną łączność ze Sztabem Armii "Łódź" mimo trudności rozproszenia i stałego niebezpieczeństwa dostania się do niewoli niemieckiej. 19 września 1939 r. o godz. 1:00 przez przełęcz Tatarską przekroczył granicę Węgierską i został internowany w obozie w Jolszwie. 13 listopada 1939 r. jako osoba cywilna z zawodu nauczyciel wyjechał koleją z Budapesztu przez Jugosławie i północne Włochy do Francji. We Francji został mianowany dowódcą eskadry. 4 marca 1940 r. został mianowany drugim zastępcą komendanta Centrum Wyszkozenia Lotniczego w Bron k. Lyonu. Po upadku Francji został ewakuowany do Wielkiej Brytanii. 7 lipca 1940 r. angielskim okrętem przyłynął do Liverpool, skąd został skierowany do Blackpool, gdzie został członkiem komisji selekcyjnej personelu latającego. W RAF-ie otrzymał stopień Flight Lieutenant. 24 października 1940 r. rozpoczął kurs nawigacji w RAF Station Blackpool. 26 kwietnia 1941 r. odszedł na dalsze szkolenie do 1 AONS w Prestwick w Szkocji. 19 lipca 1941 r. został skierowany do ośrodka szkolenia i zgrywania załóg bombowych w 18 OTU w Bramcote. 8 grudnia 1941 r. otrzymał przydział operacyjny do 301 Dywizjonu Bombowego w RAF Satation Hemswell i wziął udział w lotach operacyjnych nad cele w północno-zachodniej Europie: Chebourg, Boulgone, Kolonia, Wilhemshaven, Kilonia. 25 marca 1942 r. po wypadku lotniczym odszedł do szpitala RAF-u w Torquay. Po wyleczeniu 21 kwietnia 1942 r. powrócił do 301 dyonu i w lotach operacyjnych nie wziął już udziału. 9 maja 1942 r. został przeniesiony do Londynu dla zorganizowania kursu dla skoczków, ochotników do zrzutu do Kraju. Następnie otrzymał przydział do Wydziału Studiów Organizacyjnych w Inspektoracie Polskich Sił Powietrznych. 1 marca 1943 r. został mianowany podpułkownikiem. 1 czerwca

1943 r. został Szefem Wydziału Personalnego Polskich Sił Powietrznych. 1 września 1944 r. otrzymał brytyjski stopień Wing Commandera. 15 września 1944 r. został przeniesiony do Air Ministry do polskiej sekcji planowania i zaopatrzenia. Od 11 października do 6 grudnia 1944 r. był na 116 kursie w Oficerskiej Szkole Zaopatrzenia w Hannington. 11 stycznia 1945r. został Szefem Zaopatrzenia Polskich Sił Powietrznych. 14 marca 1946 r. został Szefem Wydział Demobilizacji. 16 kwietnia 1947 r. został zwolniony z wojska. Po podjęciu decyzji o pozostaniu na emigracji wstąpił do Lotniczego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia (Polish Resettlement Corps), w tym okresie ukończył kurs hotelarski i był członkiem Sądu Honorowego Oficerów Lotnictwa. 15 kwietnia 1949 r. został zwolniony do cywila. Życie cywilne w Anglii rozpoczął od przystąpienia do polskiej spółki "Fleet Laundry Hampstead Ltd". Do spółki tej wszedł także gen. pil. Ludomił Rayski i płk obs. Tytus Karpiński. Ok. 1955r. przyjął obywatelstwo brytyjskie. 1 czerwca 1964 r. zmarła żona Maria. 11 listopada 1964 r. został mianowany pułkownikiem. 3 lutego 1966 r. zawarł związek małżeński z Lucyną Sinicką. W 1969 r. przeszedł na emeryturę. Przez 10 lat był przewodniczącym Koła Seniorów Lotnictwa, przez 5 lat był przewodniczącym lokalnego koła Skarbu Narodowego w dzielnicy Highgate-Devonia, należał do Stowarzyszenia Lotników Polskich, był fundatorem POSK-u, należał do koła Lwowian w Londynie, był członkiem chóru kościelnego w polskiej parafii na Highgate, przez kilka lat był skarbnikiem Koła Generałów i Pułkowników, a w wolnych chwilach pisał wiersze. 11 listopada 1981 r. otrzymał tytuł naukowy oficera dyplomowanego. Tadeusz Lewkowicz zmarł 1 marca 1993 r. w londyńskim szpitalu Whittington. Pochowany został zgodnie z ostatnią wolą w mundurze na cmentarzu Highgate. Był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta, Krzyżem Walecznych, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Polową Odznaką Obserwatora oraz medalami polskimi, brytyjskimi i austriackimi.

Opracowanie: Krzysztof Michalski

Źródła:

1. Centralne Archiwum Wojskowe w Rembertowie
2. Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie
3. Archiwum Ministry of Defence w Hayes
4. Dokumenty płk Tadeusza Lewkowicza
5. Informacje uzyskane od: płk Tadeusza Lewkowicza, p. Marii Michajłów-Wałach, p. Zbigniewa Charytoniuka i p. Piotra Hodyry.